

ЈОШ ЈЕДАН ОСВРТ НА ИЗЛОЖБУ ЈУЖНОСРБИЈАНСКИХ СЛИКАРА

ЛАЗАР ЛИЧЕНОСКИ И ТОМА ВЛАДИМИРОВИЋ

Друштво пријатеља уметности „Јефимија“ под покровитељством г. Живојина Гафаловића, бана Вардрске бановине, а у оквиру прославе дана Ослобођења Скопља, отворила је изложбу слика групе јужно србијанских уметника — академских сликара г.г. Лазара Личеноског, Николе Мартиноског, Ванђела Коцмановића, Василија Цице Поповића, Љубе Анђелковића и Томе Владимировића.

Иако је Јужна Србија колевка на шег јужнословенског сликарства, она је морала за две поратне деценије да се излечи од вишевековних рана које је нанело робовање под Турцима. Оно није било ни мало лако, јер је то било робовање себра, неписменог и непросвећеног, непријатељу типа аутократске муслиманско-теократске државе са „божанском“ мисијом да цео свет, милом ил исилом, преведе у Ислам.

У једној тако скројеној држави сваки културни живот, па и уметнички био је замро. Оно неколико копаничара и зоографа била су сит на острвца светлости на једном великом мору мрачњаштва које је у клици утирало сваки покушај напредњаштва.

Из такве средине требало је после ослобођења чекати да изникну цветови, да се појаве таленти на пољу уметности. Их талената је у овим крајевима било много више него у осталим. Неки од њих су се расцветали, док је велика већина зоог искувише скромног помагања и пропагирања уметности, угинула не негована. И поред свега тога Јужна Србија је успела да избаци на уметничку позорницу читаву плеяду младих сликара. И не само то. Ми видимо да је Јужна Србија за тако кратко време стала у ред покрајина које предњаче у уметничком стварању, нарочито на пољу сликарске уметности. Лазар Личеноски и Никола Мартиноски, два сликара која иду у ред најбољих југословенских уметника, прешли су границе отаџбине и у више махова излагали као преставници југословенског сликарства на изложбама у иностранству. Тај је случај нарочито с г. Л. Личеноским, Галичанцем, који је излагао у Паризу, Лондону, Риму, Ливерпулу, Манчестру, Прагу, Софији, Атини, Солуну и Берлину. Слике му се налазе у Музеју Кнеза Павла у Београду, у Загребачкој модерној галерији, Музеју Јужне Србије, а у иностранству у галерији Конфедерације галијанских ликовних уметника у Риму као и у приватним галеријама грофа Бана, г. Е. Бенеша и других истакнутих личности. Никола Мартиноски, с исто толико успеха, излагао је у Паризу и Риму, Прагу и Софији. Тома Владимировић, један од оних који спадају у ред наших најмлађих сликара, после свршених студија, приредно је своју прву самосталну изложбу у Прагу, где је као тек свршени ученик академије имао великог успеха и чији се један пејсаж налази у Карској галерији.

Можемо бити веома задовољни успехом наших јужносрбијанских сликара који из Бана у дан све више освајају и заузимају истакнута места у нашој ликовној уметности. За данас задржаћемо се на приказивању само двојице излагача.

стан и чулни доживљај. Скоро на свима његовим сликама наћи ћете ванредно живе, чулне музикалне боје, у којима пурпурни или алевни акценат сензуално трепери у свежем снопу дрхтавих боја, немирних врискавих зеленкастих нијанса, или мекој томи зелених токова. Лазар Личеноски дејствује, очарава живом непосредношћу и топлом лирском чулношћу својих колористичких визија, хармонија и сањарија. Начин на који он уме да слива тамно-плаве, руменкасто љубичасте и топло зелене тонове има нечег сасвим особеног и једноставног. Личеноски има неку фаталну снагу која има корена у подвести за бирање чисте боје и њено преношење на платно. Боја пауна, модрог зумбула, племенитих љубичица, црвених и крвавих ружа слажу се и по њиховој чулној дражи на његовим платнима у зналачке акорде, пуне сласти и жари у њиховој сладострасној засенчености. Неки жарки колористички лиризам прострујава његове слике на којима лица, пејсажи и предмети добијају одблеске пожара и сна.

Сами сичеји су најобичнији, сваки дашњи, али они су оживљени, озарени неким екстатичним дојмом: по нека група сиромашних кућица, трошних и бедних зидова из околине Охрида прелива се чудесно у деликатним бојама седефа и бледог ружиног лишћа; загасито плаве, пурпурне и златне крљушти неколико витких риба севају, цакле се блеском неких драгоцених накита и емаља.

Не можемо а да не укажемо на још неколико портрета и портретских студија, у којима је г. Личеноски крај својих ојајних колористичких квалитета, показао и један дубок смисао за карактер и за душевност израза.

Погледајте мајстор Захарију и мајстор Димка. Зар не видите колико је код сликара „Бачила на Бистри“, колористичко осећање и портретистичко осећање повезано тако да се једно у другом губи и једно из другог као да извире.

Тома Владимировић, после сврше

Л. Личеноски: — Мајстор Димко

Г. Лазар Личеноски

них студија у Прагу враћа се у свој родни крај. Ослобађајући се утицаја страног сликарства, ради на изградњи свога сопственог сликарског акцента, у тежњи да на својим пејсажима, акварелима и портретима прикаже Јужну Србију у свој њеној битности, идући стопама Лазара Личеноског.

Као и код Лазара Личеноског, тако и код Томе Владимировића, постоји један јак нерв за чисту боју. Само, док је он код овог првог у много јачем интензитету изражен, дотле се код овог другог, који има у себи много више осећања за лирске бојне тонове, тај осећај често пута није најсигурнији. Док ћете у његовој „Жетви“, „Берби грожђа“ и „Вршидби“ наћи јаких кисело-жutih, интензивно зелених и сладуњавих црвених боја, наслаганих у свршеним бојним тоновима и преливима, дотле се на слици „Мост на Вардару“ осећа једна несигурност и недораслост не само у слагању, него и у самом избору боја. То доказује да Тома Владимировић, који обећава да се развије у сликара високих квалитативних особина, још не показује у довољној мери особине извезбаности заната, као и то брутално, паганско, за боју осећање које има свој корен у подсвести.

Тома Владимировић као сликар нема интензивно осећање за боју; он има смисла и нерва за њу, наравно у мањој мери него Личеноски. Али зато на другој страни Владимировић више него и један други наш сликар има смисла за композицију слика, као и стрпљење за танану и детаљну обраду садржаја, што ће га, кад буде савладао бојни материјал и музикалност тонова, ставити у ред најјачих југословенских сликара.

Тома Владимировић, за разлику од осталих наших сликара, показује вишеструки таленат. Сем уља, и неколико лирски изражених цртежа, он је на свој изложби изложио два изврсно изражена портрета: „Радник“ и „Свирач Бислим Арап“, као и неколико лирски топлих акварела.

Бане Јовановић

Lazenoski, G. 1910, 20, 5